КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У 1–2 КЛАСАХ

Критерії оцінювання результатів навчання учнів 1–2 класів з української мови розроблено відповідно до Державного стандарту початкової освіти, Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О.Я.Савченко, наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 № 722 зі змінами, внесеними наказом МОН від 29.06.2026 № 1001.

Об'єктом оцінювання є **результати навчання учня / учениці**, визначені Державним стандартом початкової освіти, освітньою та навчальною програмами.

Оцінювання у 1–2 класах спрямовується на підтримку індивідуального поступу дитини, формування позитивного ставлення до навчання, розвиток упевненості у власних можливостях, своєчасне виявлення навчальних потреб та визначення подальших кроків у навчанні.

У 1–2 класах:

- **формувальне оцінювання — вербальне;**
- **поточне оцінювання — вербальне;**
- **підсумкове оцінювання — вербальне.**

Рівнева шкала **П, С, Д, В у 1–2 класах не застосовується**.

Під час оцінювання вчитель ураховує очікувані результати навчання, передбачені програмою для відповідного класу, індивідуальний поступ дитини, самостійність виконання завдань, розуміння способу дії, здатність застосовувати набуті вміння у навчальних і життєвих ситуаціях.

---

1. Усне мовлення

Оцінюється здатність учня / учениці:

- уважно слухати й розуміти усне повідомлення;
- виконувати усну інструкцію;
- відповідати на запитання;
- ставити запитання;
- брати участь у діалозі;
- висловлювати власну думку;
- розповідати про події та власний досвід;
- переказувати почуте;
- дотримуватися правил мовленнєвого етикету.

Орієнтири для вербального оцінювання

Учень / учениця демонструє впевнене досягнення результату, якщо самостійно розуміє усне повідомлення, підтримує діалог, ставить доречні запитання, відповідає повними репліками, послідовно висловлює думку та може пояснити її.

Учень / учениця демонструє поступ у досягненні результату, якщо розуміє основний зміст повідомлення, відповідає на запитання, бере участь у діалозі, висловлює власну думку, але іноді потребує запитань-підказок або допомоги для побудови послідовного висловлення.

Учень / учениця потребує підтримки, якщо розуміє окремі фрагменти повідомлення, відповідає короткими репліками, має труднощі з переказом чи самостійним висловленням думки та потребує допомоги вчителя.

---

2. Читання та розуміння прочитаного

У 1 класі оцінювання здійснюється з урахуванням етапу оволодіння початковими навичками читання.

Оцінюється здатність учня / учениці:

- розпізнавати букви та співвідносити їх зі звуками;
- читати доступні за складністю слова, речення та тексти;
- розуміти зміст прочитаного;
- знаходити явно подану інформацію;
- відповідати на запитання за змістом;
- визначати послідовність подій;
- прогнозувати зміст за заголовком та ілюстраціями;
- висловлювати власне ставлення до прочитаного;
- розповідати про персонажів і події.

Орієнтири для вербального оцінювання

Впевнене досягнення результату: дитина самостійно читає доступний відповідно до етапу навчання текст, розуміє його зміст, знаходить потрібну інформацію, відповідає на запитання, встановлює послідовність подій та висловлює власне ставлення.

Поступ у досягненні результату: дитина читає та розуміє основний зміст, знаходить явно подану інформацію, відповідає на запитання, але для встановлення зв’язків або формулювання висновку іноді потребує допомоги.

Потребує підтримки: дитина має труднощі з читанням та/або розумінням прочитаного, знаходить окрему інформацію за допомогою вчителя, потребує додаткового пояснення, повторного читання або запитань-підказок.

Темп читання не розглядається ізольовано від розуміння змісту прочитаного і не є єдиним показником результату навчання.

---

3. Письмо та списування

Оцінюється здатність учня / учениці:

- правильно відтворювати графічний образ букв;
- записувати слова, речення та доступні тексти;
- списувати з друкованого та рукописного тексту відповідно до програмових вимог;
- дотримуватися меж слів і речень;
- застосовувати вивчені правила;
- перевіряти написане;
- виправляти помічені помилки;
- дотримуватися культури письма відповідно до вікових можливостей.

Орієнтири для вербального оцінювання

Впевнене досягнення результату: учень / учениця самостійно виконує письмове завдання, правильно відтворює слова, речення чи текст, застосовує вивчені правила, перевіряє та за потреби виправляє написане.

Поступ у досягненні результату: у цілому правильно виконує письмове завдання, застосовує більшість вивчених способів дій, допускає окремі неточності, частину яких може виправити після підказки.

Потребує підтримки: має труднощі під час записування або списування, допускає пропуски, заміни чи інші помилки, потребує зразка, додаткового пояснення або допомоги під час перевірки.

Кількість помилок використовується для педагогічного аналізу труднощів дитини, але **не є єдиним критерієм оцінювання результату**.

---

4. Письмо під диктування

Письмо під диктування може використовуватися як один з інструментів визначення сформованості вміння сприймати мовлення на слух, співвідносити звуковий та буквений склад слова, записувати слова й речення та застосовувати вивчені мовні норми.

Орієнтири для вербального оцінювання

Впевнене досягнення результату: учень / учениця самостійно сприймає мовний матеріал на слух, записує його відповідно до програмових вимог, застосовує вивчені правила та перевіряє написане.

Поступ у досягненні результату: у цілому правильно записує почуте, застосовує знайомі правила, допускає окремі помилки, частину яких знаходить самостійно або після підказки.

Потребує підтримки: має труднощі зі сприйманням і записуванням почутого, застосуванням вивчених правил, потребує повторення, додаткового пояснення чи іншої педагогічної підтримки.

Результат письма під диктування не використовується як єдина підстава для підсумкового оцінювання.

---

5. Власне усне та письмове висловлення

У 1–2 класах особлива увага приділяється поступовому формуванню здатності дитини висловлювати власні думки.

Оцінюється здатність:

- складати речення;
- усно створювати короткі зв’язні висловлення;
- описувати предмет, подію, персонажа;
- розповідати за малюнком або серією малюнків;
- продовжувати або завершувати історію;
- створювати короткі письмові висловлення відповідно до програмових вимог;
- добирати слова відповідно до змісту;

- послідовно передавати думку.

Орієнтири для вербального оцінювання

Впевнене досягнення результату: самостійно створює зрозуміле, послідовне висловлення відповідно до завдання, доречно використовує відомі мовні засоби.

Поступ у досягненні результату: створює висловлення відповідно до теми, але може потребувати запитань-підказок для встановлення послідовності, розширення змісту або добору слів.

Потребує підтримки: створює окремі речення або короткі фрагменти висловлення, потребує плану, малюнка, запитань, зразка чи безпосередньої допомоги вчителя.

---

6. Дослідження мовних одиниць і явищ

Оцінюється здатність учня / учениці:

- розрізняти звук і букву;
- досліджувати звуковий склад слова;
- розпізнавати та досліджувати слова;
- утворювати й змінювати слова відповідно до програмових вимог;
- розпізнавати речення;
- встановлювати зв’язки між словами;
- спостерігати за мовними явищами;
- робити доступні віку висновки;
- застосовувати відкриті закономірності у власному мовленні.

Орієнтири для вербального оцінювання

Впевнене досягнення результату: самостійно розпізнає вивчені мовні явища, порівнює їх, помічає закономірності, пояснює свої спостереження та застосовує набуті вміння.

Поступ у досягненні результату: розпізнає вивчені мовні явища та виконує типові завдання, але під час пояснення закономірності або застосування знань у зміненій ситуації може потребувати допомоги.

Потребує підтримки: розпізнає окремі мовні одиниці за зразком, виконує прості завдання з допомогою вчителя, потребує додаткового пояснення та практичних вправ.

---

7. Робота з медіатекстами

Оцінюється здатність учня / учениці:

- сприймати доступні за віком медіатексти;
- визначати, про що вони повідомляють;
- знаходити основну інформацію;
- висловлювати власне ставлення до побаченого або почутого;
- розрізняти доступні види медіапродукції;
- створювати прості медіапродукти з допомогою або самостійно.

Орієнтири для вербального оцінювання

Впевнене досягнення результату: самостійно розуміє зміст доступного медіатексту, знаходить основну інформацію, висловлює та пояснює власне ставлення.

Поступ у досягненні результату: розуміє основний зміст медіатексту, знаходить явно подану інформацію, але для її пояснення потребує окремих запитань-підказок.

Потребує підтримки: розпізнає окрему інформацію, потребує допомоги для розуміння змісту та формулювання власної думки.

Діагностування результатів навчання

У 1–2 класах діагностування використовується для встановлення навчального поступу дитини, виявлення труднощів та визначення подальших кроків у навчанні.

Діагностувальні завдання можуть передбачати:

- слухання й розуміння усного повідомлення;
- читання та розуміння прочитаного;
- роботу зі словом і реченням;
- списування;
- письмо під диктування;
- застосування вивчених мовних закономірностей;
- створення короткого висловлення;
- роботу з малюнком, схемою або медіатекстом;
- практичні та компетентнісно орієнтовані завдання.

Результати виконання діагностувальних завдань **не переводяться в бали або рівні П, С, Д, В**.

Учитель аналізує, наскільки учень / учениця досягнув / досягнула конкретного очікуваного результату навчання, яку роботу виконує самостійно та в яких випадках потребує педагогічної підтримки.

Вербальний зворотний зв’язок

Вербальне оцінювання має бути конкретним, доброзичливим, зрозумілим дитині та спрямованим на подальший поступ.

Доцільною є модель:

Що вдалося? → Що вже вмієш? → Над чим потрібно попрацювати? → Який наступний крок?

Приклади вербального зворотного зв’язку

- «Ти правильно визначив / визначила основну думку тексту».
- «Тобі вдалося самостійно знайти потрібну інформацію».
- «Ти уважно слухав / слухала й правильно виконав / виконала інструкцію».
- «Твоє висловлення послідовне та зрозуміле».

- «Ти правильно застосував / застосувала вивчене правило».
- «Ти помітив / помітила помилку та самостійно її виправив / виправила».
- «Спробуй ще раз перевірити написання цього слова».
- «Зверни увагу на послідовність подій у тексті».
- «Наступного разу спробуй пояснити, чому ти так думаєш».
- «Скористайся малюнком або схемою — це допоможе виконати завдання».

Вербальний зворотний зв’язок характеризує **результат навчальної діяльності та подальший напрям роботи**, а не особистість дитини.

Підсумкове оцінювання

Підсумкове оцінювання результатів навчання з української мови у 1–2 класах здійснюється **вербально**.

Під час визначення підсумкового результату вчитель аналізує сукупність результатів навчання, продемонстрованих учнем / ученицею протягом відповідного періоду, зокрема під час усної взаємодії, читання, письма, роботи з текстом, створення власних висловлень, дослідження мовних явищ, роботи з медіатекстами та виконання діагностувальних завдань.

Підсумкове оцінювання не здійснюється шляхом підрахунку середнього результату окремих робіт або кількості помилок.

Оцінювання має показати:

що дитина вже вміє;

якого поступу досягла;

у чому потребує підтримки;

над чим необхідно працювати далі.

Результати оцінювання використовуються для планування подальшого навчання, надання педагогічної підтримки та інформування батьків (інших законних представників) про навчальний поступ дитини.